

for a living planet®

Ironbarkip Citronen Fjordimi Zinkimik Aqerlumillu piaanissamut qinnuteqaataanut atasumik VVM pillugu nalunaarutaanut tusarniutigineqartumut akissut

Nuuk, 4. januar 2016

Ironbarkip Citronen Fjordimi Zinkimik Aqerlumillu piaanissamik qinnuteqaataanut VSB aamma VVM pillugit nalunaarutaanut WWF Verdensnaturfondenimiit paasissutissanut tusarniutigineqartunut tunngasut misissorsimavai. Nalunaarummilu VVM-imuinnaq tunngasut kisiisa akissuteqarfiginiarlugit toqqarsimavarput.

Paasissutissallu avatangiisinut sunniutit pillugit Aatsitassanut Naalakkersuisoqarfiup Najoqqutassiaani aalajangersakkat assigiinngitsut malinneqannginneri (VVM, 2011) WWF-miit isumakulunnartoqartutut isigaarput. Najoqqutassammi malillugit misissuinerit tamarmik suliarineqarsimasut tamanit takuneqarsinnaasariaqarput. Maluginiarsimavarpulli tusarniutigineqartuni paasissutissani nalunaarusiat assigiinngitsut ilanngunneqarsimanngitsut, misissuinissalli allat pingaaruteqartut ingerlanneqarsimagunangitsut takusinnaavarputtaaq misissuinerit arlaqartut tamakkiisuunngitsut. Paasiuminaappoq paasissutissanut tusarniutigineqartunut tunngatillugu suut eqqarsaataasimanersut, tassami Namminersorlutik Oqartussat VVM pillugit Najoqqutassiaanni piumasaqaataasut malinneqarsimanngitsut qanoq ilillugit tamanut ammasumik tusarniaanernut ilanngullugit nassiunneqarnissaat akuerineqarsinnaappat, tamanullu ammasumik aallaqqaataanilli tusarniutigineqartunut ilaareersimasussaagaluit saqqummiullugit.

WWF-illi isornartorsiueernerata kingorna Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffik suleqatigalugu, Ironbarkip nittartagaatigoortumik nalunaarusiat amigaatigineqartut tamanut ammasumik saqqummiutissallugit toqqarsimavaat. Tassungalu atasumik tusarniaanermut piffissarititaasoq sivitsorneqarsimavoq, tusarniaanerullu sivitsorneqarneranut tusarniaanerup aallaqqaataanili maleruagassat atuuttut naapertorlugit paasissutissat amigaatigineqartut ilumut peqqutaasimanersut paasissutissartaqarani, soorlu tamanna Avatangiisinut Aqutsisoqarfimmiit WWF-mut mailikkut takuneqarsinnaasutut.

Namminersorlutillu Oqartussat tunngavilersorluakkamik isornartorsiuinernut tusaaniarnerat tamatumalu kingorna paasissutissat tusarniaanernut tunngasut annertunerusut tamanut ammasumik saqqummiussinerat WWF-miit iluarisimaarneqarpoq, taamaattorli paasissutissat tunuliaqutaasut suli amigaataasut WWF-miit nalilerneqarpoq Kalaallit Nunaatalu avannamut kangimut teqequata imartaatigut pingaaruteqartumut mianernartupilussuakkullu umiarsuit aqqusaartalernissaannut tusarniaanermut paasissutissat ilaqanngilluinnarput. Tamatuma eqqaa Kalaallit Nunaata imarnersaata ilaannik pingaaruteqarluinnartumik aakkarnermik ilaqarpoq, Kalaallit Nunaata Avannamut Kangimut Imarnersaa-nik taaneqartumik. Tusarniaanermut paasissutissat imaatigut angalanermi upalungaarsimanissamut pilersaarummik ilaqanngillat, ajutoortoqariataassappallu ikummatissamik siaruartoornermik kinguneqartumik, taava tamanna tamaani timmissanut imaanilu miluumasunut ilaatigut qilalukkat qernertat, aarrit, arfiivit, nannut timmiarpassuillu immikkut illersorneqarnissaannik ilaqartumut ajunaarutaangaatsiarsinnaasumik kinguneqarsinnaasumik.

for a living planet®

Imaatigullu umiarsuit angalanerannut upalungaarsimanermik pilersaarummik suliniutip avatangiisinut sunniutigisinnaasaanik tamanullu ammasumik tusarniutigineqareersimasumik ilaqartinnagu tamakkiisumik nalilerneqarsinnaanngitsutut WWF-mit nalilerneqarpoq.

Nunarsuarmi nunap eqqissisimatitap anginerpaap ilaani annertuumik aatsitassarsiornissamik suliniummik maannakkut aallartitsisoqarnialerana WWF-mit isumakulunnarpoq, suliluunniimmi Nunap Eqqissisimatitap qanoq aqunneqarnissaanik aalajangiisoqarsimangilaq. Nuna Eqqissisimatitap pillugu periusissiaq ukiuni arlaqartuni maannamut piareersarneqarpoq, suliarlu suli naammassineqanngilaq, aamma suli aalajangertoqanngilaq, Nuna Eqqissisimatitami nunatat imartallu immikkoortunngorlugit killeqarfilersorlugit aqunneqalissanersut, taakkununga ilaallutik sumiiffiit aatsitassarsiorfioqquusaanngitsuusinnaasut. WWF-mit innersuussutigineqarpoq, Nunap Eqqissisimatitap iluani atuinissamik akuersissuteqartoqanngikkallassoq Nunap Eqqissisimatitap tamakkiisumik aqunneqarnera pillugu pilersaarut naammassisimatinnagu. Imaluunniit suliniutigineqartutut qinnutigineqartoq siunissami Nunap Eqqissisimatitap aqunneqarnera pillugu pilersaarummut naleqquttumik ilumut ilanngunneqarsinnaassanersoq pillugu minnerpaamik nalilerneqaaqassasoq, Namminersorlutik Oqartussat MAN and Biosphere (MAB) Nunap Eqqissisimatitap eqqartorneqarneranut atasumik piumasaqaatissaatut siunnersuutigineqartumut ilumut aporaaffeqannginnersoq takuniarlugu.

Paasissutissani pingaaruteqarnerpaat amigaataapput:

Malittarisassat malillugit VVM-ip suliarinerani pinngortitap avatangiisillu pissusissamisoortumik qanoq ittuuneranik misissuinerit nalunaarsuinerillu pillugit paasissutissat tamarmik tamanut ammasumik takuneqarsinnaasunngortillugit saqqummiunneqartussaapput. Tusarniaanermilu paasissutissat teknikimut imaqartunik misissuiffigineqartariaqartunik pingaaruteqartupilussuarnik arlaqartunut tunngasunik nalunaarusianik amigaateqarpoq, soorlu innaallagissiorfiup avatangiisinut ajortumik sunniutai pillugit, suut (akoorutissat) kemikaliat qanorlu annertutigisut suliniummi atorniarneqarnerisut taakkualu avatangiisinut sunniutigisinnaasai pillugit nalunaarusiat.

Innuttaasunik akuutitsineq pillugu maleruagassiat (2011-imeersut) naapertorlugit VVM-mik suliassat sioqqullugit minnerpaamik siusissukkat innuttaasunik maannamut ataatsimiititsisoqareersimasussaagaluarpooq paasissutissanik katersinissaq siunertaralugu tamatumalu kingorna VVM pillugu tusarniaannginnermi innuttaasunik ataatsimiititseqqilluni. WWF-illu ilisimasai naapertorlugit ataatsimiitsinerit pineqartut ingerlanneqarsimangillat. VVM-it suliarineqarnissaannut atasumik Malittarisassani inassuteqaataasut manna tikillugu suli saneqqutaarneqarneri WWF-imiit toqqissisimananngilluinnarput, nalunatigu innuttaasunik akuutitsinissaq pillugu politikikkut annertuumik isiginiarneqartuusoq, NGO-tut suleqatigiissut innuttaasunik akuutitsinissaq pillugu inassuteqaataat aamma eqqarsaatigalugit.

Aatsitassarsiornermi akornusersuutit pilersinnagit piumasaqaataavoq avatangiisit maannakkut pissusaat pillugu nassuiaateqarnissaq, tassalu sumiiffimmi qinnutigineqartumi eqqaanilu ukiuni arlaqartuni ukiup kaajallakkiartornerani allanngoriartortarnerit nassuiarniarlugit ukiullu akornini allannguutit misissorneqaqqusaapput. Malittarisassani ukiut marlunniit pingasunut taaneqarput. Suliniummilu pineqartumi julimiit septerimut 2010-mi misissuisoqarsimavoq, taakkulu 1994-mi aamma 1997-mi misissuinerinik ilaneqarput. Misissuinerinik ullutsinnut naleqquttunik piumasaqaataasut paasissutissat ukiunik 20-nik pisoqaassusilinnik atuinikkut naammassineqanngitsutut WWF-mit nalilerneqarput, ukiuni marlunni sumiiffimmi misissuinissamut aningaasartuutaasussat sipaarfiginiaannarlugit.

WWF *for a living planet*®

Tusarniaanermut paasissutissat atorneqartut nutartigaasimarpasinngillat, ilaatigut Kalaallit Nunaata klima pillugu Danmarkimik isumaqatigiissutaatigut pituttugaasimanera ilanngunneqarsimammat, tassuunatigut Kalaallit Nunaata CO₂-mik aniatitaminik 1990-mut sanilliullugu 5,2%-mik annikillisinneqarnissaanik pisussaaffilerneqarsimanerarneqarnera kiisalu aatsitassarsiornermeersumik CO₂-mik aniatitsineq ilaatinneqanngitsut ilanngunneqarsimammat. Isumaqatigiissummi CO₂-mik aniatitamik aatsitassarsiornermeersumik aniatitaqannginnissamik anguniakkamut ilaatitaqannginneq 5,2 %-imillu CO₂-mik suliaqarfinit allaneersunit aniatinneqartumik annikillitsinissamik uagut paasissutissaativut malillugit isumaqatigiissuteqartoqanngisaannarsimavoq. Taassumalu akerlerpiaanik Naalakkersuisut 2012-mi Danmarkimi Klimamut aamma Nukissiuuteqarnermut Ministerimut Martin Lidegaardimut isumaqatigiissuteqarput, taamaalilluni Kalaallit Nunaata klimamut politikini nammineq EU-p anguniagaanit FN-illu Kyotomi Isumaqatigiissutaanut attuumassuteqanngitsumik aalajangersaasarnissaanik imaqtartumik.

Umiarsuarnik assartuussineq: Upalungaarsimaneq, ikummatissaq aamma ingerlaarfissaq

Umiarsuarnik assartuussisarnissaq pillugu nassuiaat amigartutut isigineqarpoq. Aatsitassarsiorfiussap sanaartorneqarnerata nalaani ukiuni marlunni sivilissuseqartussami assartuussinermut pisumik akornusersuutaalersinnaasut annertujaarsuusinnaasut paasissutissani minnerpaamilluunniit nassuiaatigineqarsimanngillat.

Suliniutip avatangiisinut annertunerpaamik sunniutaalersinnaasai tassaapput uuliaarluernikkut avannaarsuani issittumi imaanik malussarissumik mingutsitsisinnaaneq, tassunga ilaalluni Kangimut Avannaani ammalataq, imartaq ammajuaannartoq timmiarpasuarnut imaanilu miluumasorpassuarnut pingaaruteqarluinnartoq. Tusarniaanermut paasissutissani ingerlaarfissaq imartatigut ammaannartutigoortussatut pilersarutaavoq. Umiarsuit ingerlaarfissaat qilalukkat qernertanik, aarrinik, arfvinnik timmissanik imarmiunik aamma nannunik illersuiffikkoortussaavoq. Tamanna imartaq sapinngisat tamaat atorlugu akornusersorneqanngilluinnartariaqarpoq ajutoornikkut uuliamik mingutsitsisoqariataarsinnaaneraniilluunniit attorneqarani.

Suliummut atasumik imaani umiarsuit ingerlaarfissaat ajutoortoqarsinnaanerata qanoq ilimanartigisinaanera pillugu tamakkiisumik naliliinissamut uuliaarluertoqartillugu upalungaarsimanissamik pilersaarummik ilisimasaqartariaqarpugut, taannali sulii suliarineqarsimanngilaq tamaattumillu suliniutip ilaa pingaaruteqartoq taannarpiatq nalilerneqarsinnaanngilaq.

WWF-imiilli ilanngullugu maluginiarparput. Nuummi 23. november 2015-mi innuttaasunik ataatsimiititsinermi Namminersorlutik Oqartussat suliniutigineqartumut qinnutigineqartumut atasumik imaani avatangiisit akisussaaffigineqarnerannut tunngatillugu oqaatigimmassuk akisussaaffik tamanna qallunaat susassaqarfigaata. Imaani avatangiisinut akisussaaneq qallunaat kalaallillu avillugu akisussaaqatigiiffigivaat ersarissumik ima avissimasoq: Naalakkersuisut sinerissamiit avammut aamma tunngaviummik killeqarfimmit 3 sømili tikillugu oqartussaaffigaat akisussaaffigalugulu Danmarkillu akisussaaffia tassangaanniit avammut aningaasarsiornikkut killeqarfik (EEZ) tikillugu akisussaaffigalugu, tamannalumi aamma takuneqarsinnaavoq Naalakkersuisut nittartagaanni¹. Imaatigut angallannermut akisussaaffik sulii angerlaanneqarnikuunngilaq, kisiannili aatsitassarsiornermut akisussaaffik tassungalulu iliuuserineqartut tamarmik Aatsitassanut Inatsimmit malittarisassaqtartinneqarput, taamaattumik WWF-ip isumaa malillugu suliniummut atasumik imaatigut angallannermut akisussaaffik kalaallit akisussaaffigivaat tamannalu pillugu tusarniaanermut paasissutissani sukumiinerujussuarmik nassuiaatigineqarsimasariaqarpoq.

¹ Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalakkersuisoqarfik. Aatsitassarsiornermit iliuuserineqartunut akisussaaffik: Aatsitassanut oqartussaaffik Kalaallit Nunaata 2010-mi tiguaa. [Aatsitassanut Aqutsisoqarfik aatsitassarsiornermut atatilillugu iliuuserineqartunut sumiluunniit ingerlanneqartunut imaani avatangiisinut tunngassuteqartunut akisussaavoq.](http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Pinngortitamut_Avatangiisinut_Inatsisinillu_Atuutsitsinermit_Naalakkersuisoqarfik_Avatangiisinut-aamma-upalungaarsimanermit-imm/Imaani_avatangiisit)

http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Pinngortitamut_Avatangiisinut_Inatsisinillu_Atuutsitsinermit_Naalakkersuisoqarfik_Avatangiisinut-aamma-upalungaarsimanermit-imm/Imaani_avatangiisit

for a living planet®

Inatsisileritooq Nicholas Symes WWF-mit nalileeqqusimavarput, inatsisinut inuiannut tamanut atuuttunut tunngatillugu uuliaarluertoqassatillugu kina tamatumunnga akisussaasuussanersoq. Inaarutaasumik aalajanginneqarpoq aatsitassarsiornermit pisumik uuliaarluerneq Kalaallit Nunaata akisussaaffigaa:

”Tunngaviumik piumasaqaataasoq eqqaassanngikkaanni - tassalu mingutsitsisoq saliissasoq taarsiissuteqarlunilu - Naalagaaffeqatigiit akornanni akisussaaffiit immikkoortinneqaaqqissarsimapput immikkuullarissumik, tassalu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni. Imaani uuliaarluertoqarnerani saliinissamut akisussaaffik *Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataanniippoq* kalaallit immami avatangiisinut inatsisaanni. Taassumali avataani aamma aningaasarsiornikkut immikkut oqartussaaffigisap iluani (EEZ) uuliaarluerit aatsitassanut inatsimmit tunngaveqartumik aatsitassanik ujaasinernut piaanissanullu Kalaallit Nunaata Namminersorlutik Oqartussaasunit akuersissutaasut tunngavigalugit iliuserineqartut Kalaallit Nunaata Namminersorlutik Oqartussaasuisa akisussaaffigaat.

Tamannalu tunuliaqutaralugu *qallunaat nunaata akisussaaffia* killilerneqarsinnaanngorpoq tassaasoq imaani uuliaarluerneq EEZ-ip iluani pisoq, tamanna Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aatsitassanut inatsimmit tunngaveqartumik iliuseqarnermeersuusimangippat. Piviumillu uuliaarluerneq tamanna taamaallaat umiarsuarnit ingerlaartuneersuuvoq.

Upalungaarsimanerlu pillugu oqaaseqassagaanni – *ilimanarpoq* – imaani mingutsitsinermik pitsaasumik saliinnaassuseqartoqanngitsoq Kalaallit Nunaat atortorissaarutininik taamaattunik pigisaqannginnera peqquataalluni. Atortorissaarutilli taakkuka Arktisk Kommandop pigai, Illersornissamut Ministereqarfik. Taamaattumillu Arktisk Kommando tamatigit saliinernut peqataasarnissaa naatsorsuutigisariaqarpoq, naalagaaffiup aqunneqarneranut inatsisit tunngavigalugit pisussaaffiuppat pisussaaffiunngippalluunniit” (Nicholas Symes, 2015).

Imaatigit ingerlaartarnissat pillugit annikitsuinnarmik paasissutissaniittoqarpoq ilaatigit allassimalluni umiarsuit marluk atornerqartartussaasut annerpaamik 65.000 aamma 55.000 tonsinik usinnaassusillik. Umiarsuit taakkua marluk sananeqartussaapput sikusiutaasinnaasunut piumasaqaatit PC 3-mik aamma PC 4-mik akuerineqartumik (PC=Polar Code – Kode issittumut atuuttoq). PC3-mik sikusiutaasinnaasut akuerisaasoq ukiuni marlunni sikuliakkoorsinnaasuusaaq PC4-millu akuerisaasoq ukiup ataatsip ingerlanerani sikuliakkoorutaasinnaassalluni. Paasissutissani ilaatigit aamma allaqqasoqarpoq umiarsuit ingerlaarfigisartagassaata ilaani ukiuni arlaqartuni sikuliamik nalaaataqartarnissaaq naatsorsuutigineqassasoq taamaattumik sikusiutaasinnaasunut piumasaqaatinut taama appasitsigisumik akuerisanik umiarsuarnik atuinissaaq ernumartumik appasissorujussuuvoq. Umiarsuit assartuutit angisoorsuit pineqartut killilimmik aqukkuminassuseqarnerat peqqutigalugu uuliaarluertoqarsimatillugu saliiniarnernut naleqquppallaassanngitsut ilimagisariaqarpoq, ilanngullugulu umiarsuit assartuutit sikusiummik ikummatissamik annertuumik aniasoortoqarsimatillugu akiuunnissamut atortulersukkamik ingiorteqartarnissaat misissorneqartariaqarpoq.

Ilanngulluguttaaq piumasaqaataasariaqarpoq umiarsuit ikummatissamik akuiarneqanngitsumik oqimaatsumik (heavy fuel) atuisassanngitsut imaluunniit assartuisassanngitsut. Maannakkuugallartumut Kalaallit Nunaata imartaani ikummatissamik akuiarneqanngitsumik oqimaatsumik aamma ikummatissamik annertuumik svovlitaqartumik atuinissaaq inatsisitigit inertequtiginneqanngilaq, kisiannili ikummatissamik aniasoortoqartillugu aamma partikilinik pinngortitamut malussarissumut aniatitsisoqarnissaa annikinnerpaaffianiitinniarlugu taamaallaat ikummatissamik annikitsuinnarmik svovlitaqartumik aamma ikummatissamik oqitsuinnarmik atuinissaaq piumasaqaataasariaqarpoq.

Ilanngulluguttaaq imaanut eqqagassanik biologiskiusunik (nerissat sinnikui assigisaallu) imaanut igitsisoqanngilluinnassasoq piumasaqaataasariaqarpoq, igaffimmiit uffarfinniilluunniit imikoorut ilanngunnagu.

for a living planet®

Imerkik IMO-p (international Maritime Organisation-ip) isumaqatigiissutaani ballasteqarnissamik (oqimaaloqutaqarnissamik) piumasaqaataasut malinneqassasut allassimasoqarpoq, taakkuli suli atuutilersimangillat. Taakkunungalu maannakkuugallartumik taarsiullugu BAT-ip (teknologi pitsaanerpaq) atorineqarnissaa piumasaqaataasariaqarpoq, tamannalu ima kinguneqassaaq: imikoorutip iginneqannginnerani filterinik atuisoqartariaqassaaq allatigulluunniit imikoq minguiarneqaaqassaaq, tamaani siusinnerusukkut imikoorfiusimangitsumi imikooruteqarnikkut uumassusillit nutaat avataaniit takkuttut tamaaniilernissaat pinngitsoortinniarlugu.

Aatsitassarsiorfimmit, innaallagissiorfimmit, umiarsuarnit timmisartuniillu silaannarmik mingutsitsineq

Silaannaap pitsaassusaa pillugu nalunaarusiaq Nuummi innuttaasunik tamanut ammasumik ataatsimiisereernerup kingorna saqqummiunneqarpoq. WWF-imiilli nalunaarusiaq arlalitsigut amigaateqartut isumaqarfigineqarpoq. Timmisartut angallannerannit, umiarsuarnit aamma innaallagissiorfinit pujuliornerit paasissutissanut ilanngunneqarsimangillat, svovldioxidillu (SO₂) ajoqusiisumik sunniutai nalunaarusiami suminermilluunniit eqqaaneqarsimangillat, naak avatangiisinut ajoqutaasumik sunniutit qanoq annertutigisinnaaneri pillugit missingersuusiornissamut modelimut atorineqartussamut ilaatinneqaraluartut. NO_x gassittaaq nalunaarusiami sammeneqarsimangillat. Tamanna isornarpoq tassami gassit pineqartut issittup avannaarsuaniittut naasut malussarissut ajortumik sunnerneqarsinnaammata. Suliniummilu sulisorineqartunut peqqissutsikkut ajortumik sunniutai aamma qulaajarneqarsimangillat. Tassungalu sanilliullugu gassit aniatinneqartut ajortumillu sunniutaat peqqissaartumik London Mining-ip Isukasiani qinnuteqaataani annertussuilerneqarsimapput, matumanimi suliniut assigilluinnarlugu taanna aatsitassarsiorfiusussaammat aammasoq innaallagissiorfeqarlunilu.

Piviusuusaartitsilluni partikilit siaruaannissaat pillugit partikilit minnersaasa (PM_{2,5})-it aamma Black Carbon (paaliornerit ikumatitaneersut/ikummatissaneersoq) siaruaannissaat nalilersorneqarsimangillat naak partikilit minnersaasa ungasinnerusumut siaruaannissaannik tamanna eqqornerusumik takutitsisussaagaluartoq. Partikiliniimmi mingutsitsineq annertuumik isumakulutsitsisuuvoq tassami taakkua zinkitaqarnermik, aqerlumik allanillu akornusiisumik akoqarnermikkut apummut sermimullu siammasissumik annertuumik taarnerulersitsisinnaasarmata taamaalilluni seqernup qinnguaanik uterartussaagaluunik unitsitsisarluunik nukissamillu tigooraalersarlutik taamaalilluni aakkiartulernerimik annertunerusumik pilersitsisarlutik. Suliniutillu nalunaarusiaani partikilit annerpaamik 5 km tikillugu siaruarnissaat taaneqarsimavoq, tamannalu assersuutigalugu Nuup eqqaani Isukasiani suliniummut tusarniaasoqarneranit paasissutissanut sanilliullugu uppernarpallaanngilaq.

Matumali kingulianiippoq tusarniaanermut akissut² Henrik Skov-imeersoq, Århusip Universitetiani institut for miljøvidenskabimi professoriusoq tamanut ammasumik saqqummiunneqartoq. Tassanngalu takuneqarsinnaavoq isumakulunnartoqarneranik *"Silaannaat kvælstofinik akullit, paaliornerit partikilillu qanoq annertutiginersut silaannarmut mingutsitsissanersut ilisimatitsissutigineqanngilaq"*. Tusarniaanermut akissutigineqartumi piviusuusaartitsilluni Black Carbon-ip (paaliornerit ikumatitaneersut/ikummatissaneersoq) siaruaannissaanik aniatinneqartussatut naatsorsuutigineqartumit piaarluni annikinaagaasumik ilaqarpoq. Tusarniaanermut akissutigineqartumi takussutissiarineqartoq matuma kingulianiittoq malillugu partikilit siaruaannissaat sumiiffiup pineqartup iluaniinnaanngitsoq kisiannili Kalaallit Nunaata Kangimut Avannaata teqeqlu tamakkerlugu siaruarnissaat takuneqarsinnaavoq. WWF-imiilli tamanna ajornartorsiut tusarniaanermut paasissutissanit ersersinneqannginnera isumakulunnartupilussuurtut isigineqarpoq.

---

²http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Hearings/2015/Ironbark_SIA_EIA_NSI/Answers/Hoerings svar/141215%20Henrik%20Skov%20Aarhus%20Universitet%20DAN.pdf

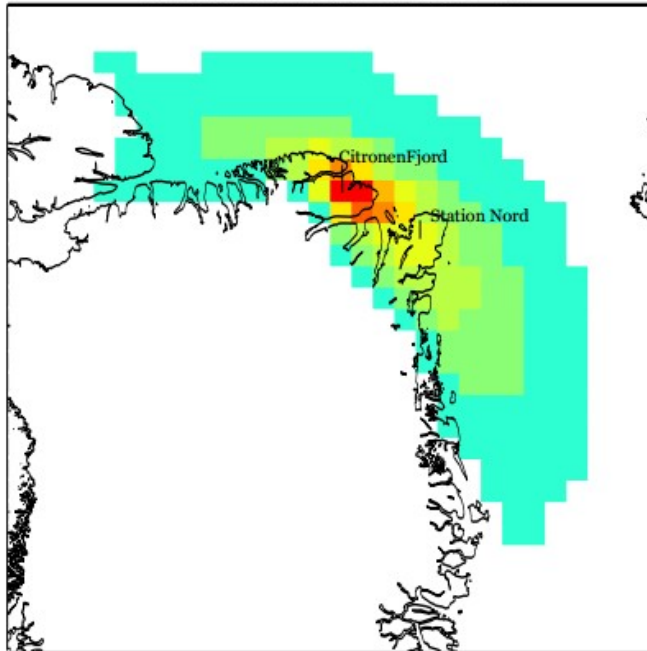

WWF® *for a living planet*®

Concentration for 2008 of BC

Side 2/2

Innaallagissiorfiullu avatangiisinut qanoq annertutigisumik artukkiinissaa paasissutissani nassuiaatigineqarsimannginna WWF-iminggaaniit aamma isumakulunnartuuvoq. Innaallagissiorfissaq 28 MW-mik sakkortussuseqarnissaa pilersaarutaavoq, pinngitsooranilu avatangiisinut ajortumik sunniuteqartussaalluni. Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermut suliniutaasut tamarmik innaallagissiorfinnik annerusunik atuinissamik taakkualu avatangiisinut sunniutissaasa suunerinik sukumiisumik nassuiaatinik ilaqartarput, soorlu svovlip searnarnerulersitsisarneranik, gassit nitratineersut ajortumik sunniutaanik, partikilit aniatineqartut nipiliornerillu nassuiaatigineqartarlutik. Innaallagissiorfik pinngitsoorani aamma sulisorineqartut peqqissusaannut ajortumik kinguneqassaaq, WWF-imiillu sulisorineqartut najugaqarfissaat innaallagissiorfiup 50 meteriinnarnik ungasissumiinnissaa paasiuminaatsinneqarpoq. Taamatut inissiiniarneq aatsitassarsiorfiunngitsuni inatsisitigut akuerineqarsimanaviangikkaluarpoq, nipiliornissaannaaluunniit eqqarsaatigalugu taamatut inissiiniarneq eqqarsaatigineqaqqittariaqarpoq.

WWF Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermet Naalakeersuisoqarfiup suliniut pillugu tusarniaanermut akissutimini taseq Esum aasaanerani tassangaannartumik pisumik imaaruttarneranik kuullu Esumip akuanik qarsutsitsinermit kinguneqartumik ilisimatitsissutaasumut ernumassuteqarneranut isumaqataavoq. Taseq Esum 14,5 km² -mik angissuseqarpoq angisuupilussuarmillu imeqarluni. Taamaattumillu aseruinerinik annertuumik kinguneqartumik annertuumik supisoortoqarsinnaanera ernumanartupilussuuvoq, taamaattoqassappammi mittarfimmik nunallu iluani sulluliani aatsitassarsiorfiusuni aseruatsingaatsiarsinnaavoq suliniummilu sulisorineqartut ulorianartorsiorinneqarlutik mingutsitsinermillu kinguneqariaannaasumik.

Kemikalialat

Tusarniaanermut paasissutissani ilaatigut kemikalialat suut atorineqarsinnaanersut listiliorneqarsimapput aatsitassap piiarneqartup akuiarneqarneranut tunisassiaasinnaasullu immikkoortinneqarnissaanut

WWF *for a living planet*®

sinneruttunullu igiinnarneqartussanut avissaartitsisussanik. Kemikalialli taaneqartut ilaqarput uppenarsarneqartumik avatangiisinut ajortumik kinguneqartussaasut qanoq annertutiginerinik ilisimaneqanngitsumik, qanoq aniatinneqassanersut aamma qanoq akornusiitigisumik kinguneqarsinnaaneri pillugit nalilerneqarsinnaanani. Taamaattumik taakkua sunniutai paasissutissani suliarineqartariaqarput tusarniaanermullu paasissutissanut ilanngullugit.

VVM-imi takuneqarsinnaavoq (akuutissat/kemikalialit) erngertumik ajortumik kinguneqartut pillugit økotoksikologiskimik misileraasoqarsimasoq, tassalu akuutissat toqunartortallit avatangiisinut siaruaattarnerit, uumassuilinnullu ataasiakkaanut akuulersarneri taakkununggalu qanoq innarliisinnaaneri il.il. pillugit misileraanerit. Misileraanerit pineqartut akuutissanik assigiinngitsumik annertussusilimmik imermut akuliutsillugit misissugassanik tiguisarnikkut ingerlanneqarsimapput, taakkualu annertussusaat suliniummit imermut iginneqarumaartartussanut annertoqataanik missiliorlugit nalilerneqarsimapput. Misiliutigineqartulli kemikalianik aatsitassamit saffiugassartaasa igiinnarneqartussartaanit avissaartitsinissamut atorneqartussatut kissaatigineqartunik ilaqartinneqarsimangillat taakkuali misileraanermi ilanngunneqarsimasariaqaraluarput. Avatangiisinullu ataavartumik ajortumik sunniutaasussat pillugit misileraasoqarsimangilaq. Tamannalu Malittarisassani piumasaqaataavoq ingerlanneqartariaqarlutillu qanorluunniit piffissap sivikitsup ingerlanerani akornusiisimangikkaluarpataluunniit taamaallaalli organisminut misilerarneqartunut toqussutigineqaannartutut parameterisut uuttortaatigineqartutut isigineqarlutik.

Aatsitassarsiornerup ingerlanerani qaartartut annertuupilussuit atorneqartussaapput taakkuali kvælstofinik annertuumik aniatitsinermik kinguneqartussaapput. Sunniullu tamanna pingaaruteqartutut nassuiaatigineqarsimangilaq qanorluunniit annertutiginera taaneqarsimangikkaluartoq. Sunniutaasorlu tamanna annertussusilerneqartariaqarpoq sukumiisumillu nassuiaatigineqarluni.

Taseq Platinovami eqaloqarpoq. Eqaluit pineqartut ajortumik sunnerneqarnissaat nalilerneqarpoq tatsimeersumimmi imermik annertujaarsuarmik aatsitassarsiorfiup pilersorneqarnissaanut atuinissaq tunngavigalugu tatsip imeqassusaanut allanngorartumik sunniisinnaanera pequtaalluni. Tamannalu eqaluit tatsimiittut toqorarlutik nunguinnissaanik kinguneqariaannaavoq. VVM-ilu pillugu nalunaarusiami eqalunnik allaneersunik nuussisoqarsinnaanera aaqqeeriarfissatut siunnersuutigineqarpoq. Eqallillu sumiiffimminnut annertuumik naleqqussaqqissaartartuupput, eqalunnillu tatsinit allaneersunik tasermut nuussisoqarneratigut nutaamik eqaloqatigiinnik pilersitsoqarsinnaanersoq nalornarpoq.

Aatsitassarsiorfiullu sanaartornerata ingerlanneqarneratalu nalaani eqqakkat tamarmik tamatuma eqqaani inissinneqassapput. Maskinat, assakaasut qalequtikui kummit, eqqakkat avatangiisinut ulorianartortallit, ikuallaavimmit arsakut teqqartut ilanngullugit allallu atortukut angisuut aatsitassarsiorfimmut inissinneqartussaapput. Suolluunniit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut, uuliakut ilanngullugit ikuallaavimmi ikuallanneqartassapput. Kalaallit Nunaanni eqqakkanik ulorianartortalinnik inissiisarnerit ileqquunngilaq. Oqartussaasulli eqqarsaatigisariaqarpaat eqqakkat ilaat umiarsuarmik assartuullugit nunanut allanut isumagisassanngorlugit ingerlanneqartarnissaat silatusaarnerussannginnersoq kiisalu uuliakut annertooujussuit piffimmi tamaani ikuallaannarneqartarnissaat avatangiisinut tunngatillugu illersorneqarsinnaanersoq aamma eqqarsaatigilluartariaqarpaat.

Tusarniaanermut paasissutissat matusinissamik pilersaarummik imaqarput, pilersaarutaasorli ingerlaavartumik ineriartortuurtutut oqaatigineqarpoq taamaattumillu pilersaarut ilumut tamakkiisumik piumasaqaataasunut naammassinnittuunersoq isummerfigiuminaappoq. Matusinissamik pilersaarut piffiup pissuserisaminut uterteqqinnissaanut suliarinissaanut aningaasat qanoq annertutigisut qularnaveeqqutaassanersut pillugit tunngaviliisuvoq pingaaruteqartupilussuaq, taannali tamanut ammasumik tusarniaassutigineqartussaangilaq. Taamaattumillu VVM-mik sukumiinerusumik

WWF *for a living planet*

suliaqarnissaq kissaatiginartupilussuuvoq.

Kaare Winther Hansen
Biolog, WWF Verdensnaturfonden
Tuapannguit 20
k.hansen@wwf.dk
+299 525280